Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыынан 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 32 (4455) | 1974 сыл. Кулун тутар 14 күнэ | Сыаната 2 харчы

ЧЭППИЭР

Л. И. БРЕЖНЕВ Ж. ПОМПИДУНУ КЫТАРЫ БЭСИЭДЭЛЭҺИИТЭ

Кулун тутар 12 күнүгэр Пицундаҕа ССКП КК Генеральнай секретара, СССР Верховнай Советын Президиумун чилиэнэ Л. И. Брежнев Франция Президенкэ Ж. Помпидуну кытары үһүннүк бэсиэдэлэста. Доҕоруу уонна хардарыта ытыктаһыы быһыытыгар-майгытыгар аан дойдуга тыҥааһын сымнаһынын чиҥэтии сыалыгар икки өрут да, аан дойдутааҕы дьыалалар да уобаластарыгар Советтэй Союз уонна Франция икки ардыларыгар биргэ үлэлэһии диринҥэтии суолларын туһунан санаалары билсиһии буолла.

Бэсиэдэлэһиигэ кыттыыны ылылар: советтэй аттыгар—ССКП КК Политбюротун чилиэнэ, Атын дойдулардаатааҕы дьыала министра А. А. Громыко, СССР Франциятаатааҕы посола С. В. Червоненко, ССКП КК Генеральнай секретарын көмөлөһөччүлэрэ А. М. Александров уонна А. И. Блатов, Атын дойдулардаатааҕы дьыала министерствотын коллегиятын чилиэнэ Ю. В. Дубинин.

Франция аттыгар—атын дойдулардаатааҕы дьыала министрэ Мишель Жобер, Республика Президенин көмөлөһөрийэтин генеральнай секретара Эдуард Балладюр, атын дойдулардаатааҕы дьыала министерствотын генеральнай секретара Жоффруа де Курсель, Советтэй Союзка Франция посола Жан Вимэн уо. д. а. официальнай дьон.

Бэсиэдэлэһии сөлгэтэ ыытылыаҕа.

ССТА.

БИЭС ЫЙ ТҮМҮГЭ ТУГУ КӨРДӨРДӨ

ССКП райкомуттар, райсовет исполкомуттар

...Сургутскайдаатааҕы ГРЭС кыамталарын үлэҕэ киллэрэрэ.

(ССКП XXIV съиэйин Директивалаарыттан).

Тюменскай уобалас. Сургутскайдаатааҕы ГРЭС тутулла уонна үлэлии турар. Станция икки энергоблоктара хайыы-үйэ икки эмиллэрэ чугасаһар киловаттчаас электроэнергиэны өгөрө таһаараллар.

200 тыһыынча киловатт-чаас кыамталаах үһүс блок тутуута болҕоруун иннинэ ситиллиэҕэ.

Сургутскайдаатааҕы ГРЭС -сыалтаһа баар *сайыным үлэлиэ*, дойду бөдөҥ электростанциялаарыттан биирдэстэрэ, Арҕаа Сибиир хоту оттугэр дохсуннук сайдар турар нефть уонна газ хостоноор өрөйуоннарын электроэнергиянан толоруу хааччыйар. Кини 1200 тыһыынча киловатт кыамталаах бастакы очочарата үлэҕэ 1975 сылга киириэҕэ.

Сиэмокка: Сургутскайдаатааҕы ГРЭС турбинная саалатыгар.

ССКП райкомун бюрота, райсовет исполкома, тыа хаһаайыстыбатын уонна совхозтуонка үлэһиттэрин профсоюбун райкома общественнай суоһу кыстыгын аспыт 5 ыйытар өрөйуон колхозтарын уонна совхозун социалистическай куоталаһыыларын түмүгүн өгөрдүлэр.

Куоталаһыы ыйаныылаҕынан *барыта 129.08* баллы ылбыт **Субуруускай аатынан совхоз** (директор Жебсаин В. Х., партком секретара Кривошапкин А. М., профсоюз рабочкомун председателэ Чичигинаров Н. Я.) [illegible] Совхоз коллективыгар **[illegible]таҕыста.** [illegible]

ССКП райкомун, райсовет исполкомун уонна профсоюз райкомун көҥөрүлэ сылдьар Кыһыл знамята туттарылыыта.

Иккис миэстэҕэ 127,61 баллы ылбыт **Ленин аатынан колхоз, үһүскэ** 107,83 баллаах **Эрилик Эристиин аатынан колхоз** тарыстылар. 100,42 баллы ылбыт Калинин аатынан колхоз тэрдүскэ уонна 91,71 баллаах Карл Маркс аатынан колхоз бэйиэскэ хааллылар.

Кыстык аспыт ыйдарыгар **совхоз отделениеларын, колхозтар учаастактарын уонна биригэдэлэрин икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыы ыйаныылаҕынан** *106,44* баллы хонуйбут **Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаатааҕы отделениета** (управляющай Макаров А. Б., партийнай *тэрилтэ секретара Собакин В. Г.*, местком председателэ Кронников Ф. Д.) тахсан партия райкомун, райсовет исполкомун уонна профсоюз райкомун [illegible] сылдьар Кыһыл знамятын иккистээн илдьэ хаалла.

Ленин аатынан колхоз Аммаатаатааҕы учаастага 102,28 баллаах **иккис, Эрилик Эристиин аатынан колхоз Хадаардаатааҕы биригэдэтэ** 101,61 баллы ылан **үһүс миэстэлэннилэр.** Совхоз Хатылыытаатааҕы отделениета—тэрдүс (94,91 балл), Ленин аатынан колхоз Одьулуунаатааҕы учаастага—бэйиэс (93,4 балл) буоллулар.

Хаһаайыстыбалар **ыанныксыттарын** куоталаһыыларыгар 5 ыйга хас биирдии ыанньыксыттан өрөтүнэн 858 кг үүтү ылбыт **Кузьмина А. Т.** (Эрилик Эристиин аатынан колхоз) **бастакы,** 656 кг ылбыт **Абрамова М. Х.** (Ленин аатынан колхоз) **иккис** уонна 620 кг үүтү ылбыт **Ноева Л. И.** (Эрилик Эристиин аатынан колхоз) **үһүс миэстэлэннилэр.** Кинилэргэ тыа хаһаайыстыбатын управлениетын уонна профсоюз райкомун көҥөрүлэ сылдьар Вымпеллара туттарылларыллар.

Ыанньык фермаларын коллективтарын икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыы ыйаныылаҕынан *Эрилик Эристиин аатынан колхоз Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһита Куьмина А. Т.* старшайдаах **«Юбилейнай» ыччат-комсомольскай фермата** хас биирдии фуражнай ыанахтан 501 кг үүтү ылан **бастаата. Иккис миэстэҕэ** эмиэ итэ колхоз Хадаардаатааҕы биригэдэтин Романова Х. И. старшайдаах **Үрүн Куоллаах фермата,** ыанах ахсыытан 420 кг үүтү ылан **[illegible]таҕыста.** Адамов[illegible]тан 420 кг [illegible] ва М. В. старшайдыыр **Миннньиэлэ фермата,** фуражнай ыанах ахсыытан 405 кг үүтү ылан, **үһүс миэстэни** ылла. Бу коллективтарга тыа хаһаайыстыбатын управлениетын уонна профсоюз райкомун көҥөрүлэ сылдьар Вымпеллара туттарылларыллар.

Көрөр-харайар боруоҥнорун хас биирдиилэрин орто ыйаанынаан кыстык аспыт 5 ыйыгар 87 тонна кг эбиллэрин ситиспит **Николаева Л. К.** (Субуруускай аатынан совхоз) **бэрдэн кэрэччүлэр куоталаһыыларыгар ыйаныылаҕынан та быста.** Кинилэргэ 4 үүт кг-нан намыһах көдөрүүлэммит **Собакина А. У.** уонна **Илларионова Т. В.** (эмиэ итэ совхоз) **иккис** уонна **үһүс миэстэлэри ылылар.** Ыччат суоһуну толоһуттуу бастыҥнарыгар көҥөрүлэ сылдьар Вымпелларыгар туттарарга быһаарылынна.

Бэрдэн кэрэччү коллективтар кураастаһиилэригэр, эмиэ үрүккүтүн курдук, үрдүк көрдөрүү **Макарова Т. Е. старшайдаах** Субуруускай аатынан совхоз Сыланнаатааҕы отделениетын **Улахан Куоллаах звенота** ситиспит. Бу коллектив кыстык саҕаланыаҕыттан хас биирдии бэрдэн орто ыйаанына 82 кг улаатарын ситистэ. Улахан Куоллаах эмиэ көҥөрүлэ сылдар Вымпеллаах туттарыллар.

Итиэдэрэ сэргэ ССКП райкомун бюрота, райсовет исполкома уонна профсоюз райкома общественнай суоһу кыстыгар өрөйуон хаһаайыстыбаларыгар бөҕөргө итэҕэстэр таһаарылларыгар чэрбэтэн бэлэхтэтэллэр. Ол курдук, кыстыкка киирэн эрэ аспыт биэс ыйга 330 суоһу, ол ыйыгар тохсунньу-олунньу ыйдарга 146 суоһу тутан суох эбэт. Суоһу элүүгэ ордук сөхөҕэ, Эрилик Эристиин аатынан уонна Ленин аатынан колхозтарга тиэстэ. Аттардас бу дьылга киирэн бараан икки ый ыйыгар өрөйуонна 69 ньырэй оллоо, ол ыйыгар ордук элбэх төрүөх Чакырга уонна Кытаанахха түөрээтэ.

Бэйэ үлэхан итэҕэйиэн хаһаайыстыбаларга ыанахтары уонна уҥуоҕаларын саҥтарыы адаһыын мөлтөх туруктаах буолар. Бу кэскиллээх үлэҕэ үүгэ хаһаайыстыбалар, салайааччылара [illegible] ыанныксыттар түмүлэр, уонна специалистара өссөлөрдөрө сөптөөх суолтаны биэрэ иликтэр, искусственнай сиэмэлэһиини куһаҕаннык тэрийэллэр.

Колхозтарга уонна совхозка үүт ыйын өхсүһүү мөлтөхтүк ыытыллар. Аспыт 5 ыйга Ленин аатынан колхозтан уратыбары хаһаайыстыбалар бэйэ ыанахтан үүтү ылыы былаанын толорботулар. Ордук улахан ыаҥ Калинин аатынан уонна Карл Маркс аатынан колхозтар хаалан ыйаллар.

Ыччат суоһуну толоһуттуу [illegible] ыйдарга көдөрүү биллэрдэн саҥталата. Бу көрүнэн 5 ый сорудаҕын биир даҕаны хаһаайыстыба толорбото.

ССКП райкомун бюротун, райсовет исполкомун уонна профсоюз райкомун холбоһуктаах мунньахтара общественнай суоһу ыытыныгар уонна суоһуттан бороҕуукэйиэ ыллыыга кыстык аспыт ыйдарыгар таһаарылларыгар итэҕэстэр түрүннүк туораталларыгар барыа партийнай тэрилтэлэри, хаһаайыстыбалар салайааччыларын, ыччаттаргэ Советтар исполкомнарын, профсоюзтар месткомнарын эбэһиэстэтэллэр тиэрдэр.

КОММУНИСТИЧЕСКАЙ СУБУОТУННЬУККА—ҮЧҮГЭЙ БЭЛЭМИ!

Муус устар 20 күнүн В. И. Ленин төрөөбүт күнүгэр анаммыт коммунистическай субуотунньук күнүнэн биллэрэр туһунан москвичтар көҕүлэһиннэрин биһиги өрөйуоммут үлэһиттэрэ истиҥ биһиҥэ билиннан хорутулэр.

ССКП райкомун бюрота итэ «кыһыл субуотаны» тэрийэн ыытарга 11 киһиттэн саставтаах **өрөйуоннаатааҕы комиссияны** бигэргэтэ.

Комиссия председателэ **М. И. Белых** райсовет исполкомун председателин солбуйаччы, комиссия председателин солбуйаччы **В. С. Лытнин**—профсоюзтар өрөйуоннаатааҕы советтарын президиумун председателэ, чилиэннэр: **И. И. Федотов**—ССКП райкомун отделын сэбиэдиссэйэ, **Т. В. Ноев**—ЫБСЛКС райкомун секретара, **В. И. Романов**—Чурапчы сельсоветын исполкомун председателэ, **С. И. Сергеев**—тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальника, ***В. П. Пермянова***—госстатистика өрөйуоннаатааҕы *инспекциятын* старшай инспектора, **А. Е. Филиппов**—*райсовет исполкомун* норуот үөрэ[illegible] отделын сэбиэдиссэйэ, **М. С. Оконешникова**—райсовет исполкомун үөскэ отделын сэбиэдиссэйэ, **А. А. Холмогорова**—Госбанк отделениетын управляющайа, **А. И. Слепцов**—райсовет исполкомун ис дьыалаҕа отделын начальника.

Партия райкомун бюрота коммунистическай субуотунньугу үрдүк тэрээһиниэхтик атааралларыгар, ханна барытыгар үлэ дьиннээх бырааһынныыгын быһыытынан тэрийэн ыыталлыгар уонна өнөн пятилетка төрдүс, туһах сылынаатааҕы государственнай былааннары, социалистическай обязательстволарын болдьохторун иннина толороргэ тоҕуу быһыытынан туһаналларыгар барыа партийнай тэрилтэлэри, колхозтар бырабыыланньаларын, совхоз дирекциятын, предприятиелар, тэрилтэлэр уонна учреждениелар салайааччыларын, профсоюзнай уонна комсомольскай тэрилтэлэри, ыччаттаргэ Советтар исполкомнарын эбэһиэстэтэллэтэ.

Коммунистическай субуотунньукка бэлэмнээһиҥ уонна тэрийэн ыытарга хас ыччаттан ахсын аналлаах комиссиялар улаатыахтээхтэр.

РАБСЕЛЬКОРДАР ИСТИИЛЭРИГЭР

1974 сыл кулун тутар 19 күнүгэр күнүс 2 чаастан ССКП райкомун мунньахтыыр саалатыгар **рабочай уонна сельскэй корреспонденнар өрөйуоннаатааҕы слеттара** буолар.

Слетка рабселькордары сэргэ маҥнайгы сүүрүх партийнай тэрилтэлэр секретарлара, эрчим хаһыаттарын редактордара ыҥырылаллар.

Көрүлэр бэлэмнэнэр:

1. Тохсус пятилетканы болдьоҕун иннинэ толорор иһин өрөйуон үлэһиттэрин социалистическай куоталаһыыларын тэрийиигэ рабселькордар соруктарын туһунан.

Дакылаатынан — «Саҥа олох» хаһыат редактора А. Е. Чичигинаров.

ССКП райкома.

Партийнай тэрилтэлэргэ

КОНФЕРЕНЦИЯ УУРААҺЫН—ОЛОХХО

КАЛИНИН ААТЫНАН колхозтааҕы партийнай тэрилтэ уопсай мунньаҕар уобаластааҕы XXIX партийнай конференция түмүктэрин уонна партийнай тэрилтэ соруктарын туһунан партия райкомун секретара **Е. М. Манарова** дакылаатын дьуулаһыннылар.

Коммунистар уобаластааҕы партийнай конференцияҕа бириҥэ ороҕуоммут хадырыһыгар ыйыллыбыт итэҕэстэри туоратыы соруктарыгар, бэйэлэрин партийнай тэрилтэлэриҥ уонна колхозтарыҥ үлэлэриттэр-хамнастарыгар баар итэҕэстэргэ, ситэ быһаарылла илик боппуруостарга активнайдык көмөстүлэр. Онуоха ордук чорботон тыа хаһаайыстыбатыҥ билигин көмө ыытыллар үлэлэриттэр болҕомто уурулунна.

Колхозка общественнай суоһу кыстыгын-тэрийиҥэ, үүтү ыаһыны үрдэтиҥэ ыарахаттар, улахан хаалыылар баалларын. Суоһутэ от аһылык көмчитиҥэн уонна эбии аһылыгы тэрийии ситэтэ суоҕуттан, тэрээһин үлэ кыаллыбатыттан бөдөҥ ыраах суоһу ырыгыннаабыта тахсан эрэр. Маныаха Маралаабы бригэдэтигэр бригэдьир Толстоухов үлэтигэр эпиэтэ суох сыһыаннаһара критикаҕа тардыллыбыта. Үүт ыамын үрдэтии уонна ыаҕы нескусственнай сиэмэлээһин үлэлэрэ хаалан иһэллэр. Суоһу үлэһиттэрин социалистическай куоталаһыларын тэрийии [illegible] уонна киниэ[illegible]ртөлоруттар интэр-ийдэтэр үлэ билигин да кордобулҕа эпиэттиэр курдук сабыдыаллаахтык кэлэйэн ыытыллыбат.

Тыл этээччилэр ороҕуоҥҥа курааны утары охсуһуутта, сиртэн үүнүүнү ылымны үрдэтиигэ уонна племенной үлэни туһсарыыга баар итэҕэстэргэ тохтоотулар. Колхоз үлэтэ техниканы чоҥо кодьүүстээхтик, тоҥо толорутук туһаныыттан улахан тутуулуктаах. Ол иһин ороҕуон үлэтин инникитин бэрэдэктиргэ уонна орто звено кадрдары кытта үлэни туһсарарга этиилэр оногоҕулунулар.

Партийнай мунньах уобаластааҕы партийнай конференция ууруаҕын олоххо киллэриҥэ государственнай былааннары, социалистическай обязательстволары ситиһиилээхтик толорууну хаачыйарга колхоз коммунистарын иннигэр чопчу соруктары туруорда.

x x x

УОБАЛАСТААБЫ XXIX партийнай конференция түмүктэрин туһунан боппуруоһу ороҕуон кининиэҕи учреждениелар маҥнайгы суһуох партийнай тэрилтэлэрин коммунистарын холбоһуктаах уопсай мунньаҕа киэнник дьүүлэстэ. Дакылааты партия райкомун бастакы секретара **И. П. Листинов** оногордо. Кэпсэтиҥэ 10 киһи тыл этэ.

— Конференция пятилетка сорудахтарын толоруурга уонна аһара толоруурга партийнай тэрилтэлэр уонна барыы коммунистар иннилэригэр улахан соруктары туруорда,— диэн уобаластааҕы партийнай конференция делегата **М. Д. Гуляева.**— Конференцилэҕэ бириҥи ороҕуон тыа хаһаайыстыбатын сорох салаа үлэлэриҥэр хаалан иһэрэ бэлиэтэниэ. Ити итэҕэстэри туоратан, пятилетка сорудахтарын барыы коруппэриниэн толоруулуу хаачыйарга бириити, барыы коммунистар, улахан күүс-күдэх буолаллар, чуолаан общественнай суоһу быйылгы ыарахан кыстыгар хаһаайыстыбаларга эбии эйэлэһиигэ тэрийиигэ көмөнү оногоробут наада.

Кэпсэтиҥэ тыл этээччилэр мелиоративнай үлэ ситэ ыытылыыбатын, маныаха коруллар үлэлэри туһаныллыыбатын баланстэтилэр уонна итиннэ сибээстээн инникитин сиигирдэр, нуолдьуттар үлэни күүскэ ыытарга болҕомтону туһаайдылар. Итиннэ тэҥинэн коллективтарга партийнай үөрэх куруһуоктарын үлэлэриигэр, агитационнай-массабай үлэни, көрдөрөн агитацияны тэрийиигэ уонна эргиэн, доруобуйа харыстабылын үлэлэриигэр баар итэҕэстэри туоратыы соруктарыгар коммунистар тохтоотулар.

Партийнай мунньах уобаластааҕы партийнай конференция ууруаҕын олоххо киллэриигэ партийнай тэрилтэлэр иннилэригэр туруоруллар соруктарга уураах ыытынна.

x x x

ЗРИЛИК ЭРИСТИИН аатынан колхозтааҕы партийнай тэрилтэ уопсай мунньаҕар уобаластааҕы партийнай конференция түмүктэрин туһунан дакылааты партия райкомун [illegible] партия [illegible]ун иккис секретара **М. Е. Пермяков** оногордо.

Коммунистар конференция ууруаҕын олоххо киллэриигэ партийнай тэрилтэ иннигэр туруоруллар соруктарга активнайдык көмөстүлэр. Ордук чорботон тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыы сүрүн боппуруостарыгар, суоһуттан ыыллар бороруукуйаны салгыы үрдэтиигэ улахан болҕомтону туһаайдылар. Хаһаайыстыба сорох салаа үлэлэриигэр билигин туругунан ыырата суох итэҕэстэр баалларын бэлиэтэннэ.

x x x

КАРЛ МАРКС аатынан колхозтааҕы партийнай тэрилтэ мунньаҕар уобаластааҕы партийнай конференция түмүктэрин туһунан ССКП райкомун бастакы секретара **И. П. Листиков** дакылаатын дьүүлэһиигэ коммунистар активнайдык кыттыннылар.

Колхоз производствотын сайыннарыы боппуруостарыгар уонна общественнай суоһу быйылгы кыстыгын тиэрэн турар соруктарыгар коммунистар сүрүннэрэн кэпсэттилэр. Бу колхозка суоһуттан бороруукуйаны ылымны үрдэтиигэ, сир оногоһуутар уонна общественнай суоһу кыстыгын тэрийиигэ үгүс итэҕэстэр баалар. Итиннэ сибээстээн партийнай мунньах быйылгы тутаах сыл уонна пятилетка сорудахтарын толоруурга быһаччы соруктары туруорда.

Рабселькордар сүбэ мунньахтарын көрсөр

Уҥэһиннэн нэрээттэри, бириҥэльиирдэр отчуоттарын бэриэ олордоҕуна, ороҕуон хаһыатын корреспондента киниини үүйэ-хаайа тыыпыта.

— Бүтүн хаһаайыстыба үлэтин-хамнаһын түмэр киһитин, дьонун-сэргэтин бэртэк билэҕин. Туох баар сыыппара барыта эйиэхэ киирэр. Бэйэҥ буоллаҕыҥ колхоз олоҕун, бадаһыаннаттан сиэркилэҕэ курдук көрүоххүн сөп. Оны ыйсаран суруйар да кыахтааххын,— диэбитэ. Быһата, киниини селькор буоларга утуйбута. Үлэһит дьону хаһыатынан киэҥнии сырдатарга, итэҕэйи-быһаҕаны да тумнубакка дьүүлүү-саныыр таһаарар иһин эппита.

Ити 1965 сыллаахха этэ. Петр Федорович Макаров Сылаҥнаа, оччотооҕу бөдөҥ колхоз учаастагар, расчетнай бухгалтерыынан үлэлиирэ. Биирдэ саныыбыта, ыырдыыр да ким туту гынарын, туох ситиһиилэммитин бу сытар документ нарта эрэ буолбакка, ол дьон дьиэлэриттэн-уоттарыттан саралаан барытын билэр. Бэйэтэ бу дойдуга төрөөбүтэ, бу дьону кытта тэҥнэ от оттоон, мас мастаан улаппыта. Этэргэ дылы, хаһыат кууһуннан үлэһит буолбута. [illegible] бутэрэн суоччу идеэлэммитэ. Толлоро диэн, бэрэй хаһыат диэҥнэ суруйан көрө илиэ.

Ол кэнэҥэн быһа сыраланан, хаста да устан ыанныыксыттар ыйдаҕы көрдөрүүлэрин туһунан информация суруйбута. Аҕаан корбута олох табыллыыбатах, тылаөһө да сыппах, туох эрэ итэҕэстээх, туту эрэ ситэ эппиэтэх курдуга. Арай ол тахса сылдьар корреспондент «бэртэк суруйбуккун, инникитин да биһиги кытта сибээскин быыма, суруйа олор» диэн киниэ соҕотын кэтохнута.

Ити бастакы информацията ороҕуоннаах «Сана олох» хаһыат бастакы балаһатыгар көстүүлээх миэстэҕэ, буолан баран, хара бааҥкабаларыынан таллыллан, тахсыбыт этэ. Дьэ ол кэмтэн ыла Сылаҥ нэһилиэгин үлэһит дьонун туһунан хаһыат дьонун кэрэхсэбиллээх сонуннар редакцияҕа сотору-сотору киирэр буолан барбыттара. Петр Федорович билигин хаһыат биир активнай селькора буола түүнэ. Онуоха киниини ороҕуон хаһыатыгар эрэ буолбакка, республика бэчээтигэр тахсар матырыйаалларыа сирийэн аҕаара, онтон бэйэтин общественнай корреспондент буолар идэтигэр туох эмэ үчүгэйи сүүмэрдээн ыларга, онтон үөрэнэн хаалларга дьулуйара киниини биир уратытынан буолар. Ол да иһин күннээҥи үлэ-хамнас хаамыытын аҕаарчыларга тиэрдэриҥ тэҥэ, Калин сылларга учаастак, нэһилиэк общественнай, культурнай олоҕор сыһыаннаах боччумнаах суруктары бэчэчэттэтэр кыахтаннаа.

Оскуола оҕолоро төрөөбүтүөхтэрэбит совхозтарыгар комсомолго, детсадка иитиллэр кыраананнар үөрүүлэрэ-кэтүүлэрэ, орто үөрэхтээх эдэр ыччат бүгүнгү күүрэннэрэ олоҕо, пятилетка маастарын айымнылаах үлэтэ селькор хараҕын далыттан тахсыбыттар. Оны аҕаарчыгы бороспутуой, итэҕэтиллээх тылларынан тиэрдии кини кырата суох түбүктээх общественнай [illegible] нэһиннэн буолла.

Хаһыат эрэллээх байыаһа биир үчүгэй суолу тобулла диэхэ наада. Ол пятилетка кирбиилэрин кыайыылаахтык дабайар производство бастыҥнарын, социалистическай куоталаһыы иннинэ күөҥүгэр иһэччилэр тустарынан интэн-тоҥон суруйара буолар. Итиннэ аҕа олорон бу дьон туохтан төрүөттэнэн чаҕылхай ситиһиилэммиттэрин, ол кистэлэҥэ тугун, кимиэннэн дьон-сэргэ тоҕо киэн туттарын кытта сиһилии билсэҕин. Оттон колхоһунай олох ветераннарын, биһиги аҕа көлүөнэ тобаарыстарбыт албан аатыгар суоллаарын ыйыраах, истиҥ тылларынан ахтан суруйбуттун билиҥнэ эдэр ыччат бэртэк сэҥээрэн туран аҕаар, киниилэр олохторун бэйэтэлэр үтүө холобур гынар.

Отделение үлэтин-хамнаһын бары ымпыгар-чымпыгар диэри билэр буолан, ол-бу итэҕэйи туоратыыга, туһаныллыа илик кыахтары арыйыыга селькор сытыы боруотунан киирсэр. Куоталаһыы көрүн-намын күүһүрдүүгэ, биирдии рабочай тустаах эбэһаэтэлистибэтин толоруутугар туох көтүтүүлэр баалларын ыйыыга хаһыакка таһаартарбыт корреспонденциялара көмөстөх боппуруоһу котохнуттэрэ, киэн дьүүлүгэ таһаарыллыыттара.

Хаһыат активнай селькорунан буолуу эпиэттээх, туһунтаах эбэһиннэс. Петр Федорович үлэлэбитин тухары сирдэрбэтэх киһи. Учуот-отчуотунас диэн оруттуун кытаанахтык туттуһар. Ол да иһин үбуһы ыскайдаабын, материальнай хорошьуону оногуу диэн таһаарыллыыбат эбит. Рабочайдары, подотчеттаах дьону кытта ахсаан хаһан да уһатыллыыбата уонна кэмиттэн кэмигэр түмүктэнэн иһэрэ.

Утуо суобастаах үлэтэ колхоз, совхоз салаалаттыынан үгүстүн билиэтэммитэ. ССКП райкомутун, райсоветтан Бочуотунай грамоталарынан наараадаламмыта. Оттон селькор быһыытынан итинник хайдаҕылы эмиэ ылбыта.

Петр Федорович [illegible] ойуолэгин алта оҕолоох биир дьоһун-маанылы дьиэ-кэргэнэ аҕота. Улахан кыыһа Дуня Улан-Удэҥа Культура институтун бүтэрээри сылдьар. Улахан уола — рабочай. Түөрт оҕото барыа «4» — «5» сыанаҕа үөрэнэллэр. Кини ыччаттара итиннигэр дьон буола улааталларыгар аралара барыа оттуннан үтүө сабыдыалы оногороро чахчы.

Калин сылларга бэйэтин ороҕуонун хаһыатыгар эрэ буолбакка, республика хаһыаттарыгар Петр Макаров ыстатыйалара бэчэчэттэнэр буолан эрэллэр, радионан эмиэ бэриллэллэр. Ити кини суруйар дьоҕура үрдээбитин, сырдатар эйгэтэ кэҥээбитин туоһута.

Петр Федорович билигин Субуруускай аатынан совхоз кини аппараатыгар диспетчердиир. Туспаах үлэтэ-хамнаһа эссе эбии кэҥээтэ. Ол тэҥэ кини селькордуур бочуоттаах эбэһинэһин эссе үрдүктүк тутуо, боруотэ эссе сытыырхайан иһиэ диэн эрэллэр.

П. ДЬЯКОНОВ.

СНИМОККА: хаһыат общественнай корреспондента П. Ф. Макаров Сылаҥ отделениетын Тамныкы ыччат-комсомольскай ферматтан старшайа, олохтоох Совет депутата, социалистическай куоталаһыы кыайыылаах знамятынан наараадаламмыт П. М. Винокурованы кытта редакция ордуоҕунан сурук тэрийээри кэпсэтэ турарым кэмэ (1973 сыл, балаҕан ыйа).

П. СЕДАЛИЩЕВ фотота.

ОЛОХ ҮӨҺҮГЭР

Профсоюзтар ороҕуоннаах советтарын президиумугар

Профсоюзтар ороҕуоннаах советтарын президиумун мунньаҕар профсоюзтар райкомнарын председателлэрэ уонна ороҕуоннаах совет штаты таһыынан отделларын сэбиэдиссэйдэрэ кыттыбыттар.

Президиум профсоюзтар советтарын сыл аҥаардаах үлэтин былаанын уонна штаты таһыынан отделлар составтарын бэлэмнэтэ.

Тэрийэр-массабай үлэҕэ отдел сэбиэдиссэйэ Макаров Н. К., чилиэннэрэ: Атласов И. И., Спиридонов Ф. И., Никитин Н. А., Яковлева К. Т.

Культурнай-массабай үлэҕэ отдел сэбиэдиссэйэ Аммосов А. Д., чилиэннэрэ: Михайлов В. П., Посельский В. Ф., Романов В. С., Жиркова М. И.

Производственнай отдел сэбиэдиссэйэ Посельский П. П., чилиэннэрэ: Попов Д. И., Слепцов В. Д., Ермолаев Л. А., Артемьев И. С.

Үлэ харыстабылыгар уонна техниканы туттан суох буолуутугар отдел сэбиэдиссэйэ Попсеев В. И., чилиэннэрэ Сивцев Н. И., Ноев В. К., Захаров В. П., Сивцев К. И.

ДОРУОБАЙ, ЧЭГИЭН-ЧЭБДИК ОЛОХ ИҺИН!

ЭМП ҮЛЭҺИТТЭРИН ОРОЙУОННААҐЫ СҮБЭ МУННЬАҐЫТТАН

Нулун тутар 11 күнүгэр ойуон эмтиир, санитарнай-чэбдигирдэр учреждениелаарын үлэһиттэрин сүбэ мунньаҕа буолла. Онно «1973 СЫЛГА НЭҺИЛИЭННЬЭ ДОРУОБУЙАТЫН ХАРЫСТААҺЫҢҢА ҮЛЭЛЭР ТҮМҮКТЭРИН УОННА 1974 СЫЛГА СОРУКТАР ТУСТАРЫНАН» эмтиир-санитарнай холбоһук ньыпаабынай араһа таб. А. И. ПЕРМЯКОВ дакылаата дьүүллэһиллиннэ.

Дакылаат сүнньүнэн кэпсэтиигэ 16 киһи тыл этте.

Мукльах үлэтигэр ССКП райкомун иккис секретара таб. М. Е. Пермяков уонна райсовет исполкомун председателэ таб. Р. Р. Бурнашев ыттыыны ыллылар.

Сүбэ мунньах дьүүллэһиллибит боппуруоска иэнэ ис хоһоонноох уураабы ылынна.

ОЙУОН эмиэ үлэһиттэрэ, диэтэ дакылаатчыт, плановэ тердүү, тутаах сылыгар айыллыыллаах үлэ нахтатыгар турунуулар. ССКП КК партиябэ, советскай поруокка Мөгөрөөтө кинилэри саҥа ситиһиилэргэ ыыталлаата.

Поруот доруобуйатын харыстабылын соруктарын быһаарыыта сүрүн хайысханан эмтиир-профилактическай учреждениелар сеттэрин каҥатна, материальнай-техническэй базаларын бөҕөргөтүү, кинилэри үрдүк квалификациялаах үлэһиттэринэн хаччыйыы, нэһилиэннэҕэ медицинскэй көмөнү чуҥаһатыы, киниэ культуратын, хаачыстыбатын үрдэтии буоллалар. Маныаха сыл ахсын ойуонтан кырата суох үлэ ыытыллар.

Саллык стационарларын киллэрбэккэ туран, эмп учреждениелэрин уонсай сеттэрэ куойкаван хаччыллыылара, куойкаҥнын толоруу үчүгэй.

Аҥаардыт сылга 1972 сыллаарыгар улахан киһи олуттан 2,1 бырыһыан, бөҕөргөтүгэр диэри саастаах ойолор олуулэрэ 11 бырыһыан уонна ойолор ыалдьыылара уонсайыыннан улаханнык аччатылынна.

Ойуоннааҕы балыһа нэһилиэннэҕэ көмөтө ордук кэҥэтэ, материальнай базата биллэрдик туһаайылынна. Миэстэлэрдэҕи эмп учреждениелэрин оруоллара салгыы үрдээтэ.

Маннык сорох ситиһиилэрбитигэр, диир салгыы дакылаатчыт, бөҕөргө эмтиир-санитарнай холбоһукпут алын коллективтарын иккки ардыларыгар олохтоммут социалистическай куоталаһыы биллэрдик көмөлөстө.

Аҥаардыт сылга үлэ сүрүн көрүүнэригэр участактардааҕы балыһалар куоталаһыыларыгар кыайыылаахтарынан **Соловьевтааҕы** (сэбиэдиссэй М. И. Макарова), **Сылаҥнаатааҕы** (сэбиэдиссэй З. С. Баншева), **Алаҕардаатааҕы** (сэбиэдиссэй А. И. Гоонна) балыһалар коллективтара буоллулар. 1973 сылга 15 эмп үлэһиттэригэр коммунистическай үлэ ударникэтин үрдүк аата биэрилиннэ.

Эмтиир-санитарнай холбоһук коллективтарыттан С. М. Ананьев сэбиэдиссэйдээх Дириҥ участактаах балыһатын коллектива нэһилиэннэҕэ доруобуйатын харыстааһынҕа үлэни ордук туһсаран иһэрин бэлиэтэххэ сөп. Киниэ бэйэтин оҥотуннан ойуон нэһилиэннэҕэ үс тыммыттан биирин кэриэтин хабар. Маннык кэнники сыллаарга ордук дьахталларга уонна оҕолорго көмө, саллыгы утары үлэ үчүгэйдик тэрилиннэ. Онон быйыл бу балыһаҕа бастыҥ опыт оскуолатын аһар кыах үөскэтэ.

Эмп учреждениелэрин материальнай базаларын бөҕөргөтүүгэ отчуоттуур кэмнэ Эрилик Эристиин аатынан колхоз дьоҕуна көмөтүн ахтар наада. Ол курдук, бу хаһаайыстыба участактаах балыһа уонна аптека дьиэлэрин капитальнайдык өрөмүннээн биэрдэ, фельдшерскэй-акушерскай пуун (ФАП) типовой дьиэтин туттара сылдьар. Хомойуох иһин, атын хаһаайыстыбалар бары маннык өйөбүлү өгөрбөттөр. Оттон биһиги ФАП-нарбыт үгүстэрэ аналларыгар сөп гуох, кыараҕас, эргэ, тымныы дьиэлэргэ үлэлиллэр, капитальнай өрөмүөнгэ наадыйаллар.

Ойуоннаа наада буолар врачтар 37,5 бырыһыаннара тиийбэт. Кадрдар уларыйа туруулара олус үгүс. Ол курдук, 1972 сылга 38 врачтар, фельдшердэр, медсестралар кэлбит эбит буоллахтарына, итти сылга барбыттар ахсаннара 35. Оттон былырыын 28 кэлбитэ, эмиэ оччо үлэһит барбыта. Маннан соптоох түмүктэри оҥосторгo, кадрдары олохсуйан үлэлэтэргэ уолдьаста.

Эмп үлэһиттэрэ миэстэлэргэ бэйэлэрин участактарын санитарнай туругар болҕомтолоруну сиэтэ турбаттар, олохтоох салаалта иннигэр боппуруоһу сытыытык туруорбаттар. Ол түмүгэр ааас ыарыылар үөдүйэллэр. Аҥардас баанньыгы ылларыллыбыт, 27 производственнай участактартан 10-нарыгар баанньыктар үлэлээбэттэр. 15 фермаҕа туалеттар суохтар.

1973 сылга ойуонтан ыарыылартан харыстыыр быһыылар (прививкалар) былааннара толоруллубата. Саллык диспансерын үлэтэ мөлтөх.

Кыбыстыах иһин, эмп үлэһиттэрин ортолорутар бэйэлэрин обязанностэригэр куһаҕаннык сыһыаныһаччылар, үлэ дьиэсиплинэтин курдуйдык кэһэччилэр, бөлөх ыытыылаччылар баалар (Коркина И. И., Лебедева М. Г.).

Улахан-Куоллаах ФАП-ка сэбиэдиссэйинэн алтыс сылын фельдшер Макарова М. С. үлэлиир. Киниэ 1973 сылга баарсуоҕа 154 киһини приемнаата, 164 ыарыһахха дьиэтигэр сыырытта, 20 эрэ бэсиэдэни ыытта. Маннык медицинскэй документаҥ куһаҕаннык оҥоһуллар, үлэ былаана суох, санитарнай-сырдатар үлэ мөлтөх.

Участактааҕы балыһалар, ФАП-нар медицинскэй көмөлөрүн хаачыстыбатын туһаарыы, эмчиттэр квалификацияларын үрдэтии хиниэлэргэ тэрийэр-методическай көмөну күүһүтүлэри эрэйиллэр. Оннук көмөнү оҥорор киниэ — тэрийэр-методическай кабинеты ойуоннааҕы балыһаҕа тэрийэн үлэлэтэр хайаан да наадалаах.

Түмүгэр диэхэлиэхпит социалистическай куоталаһыыны тэнитиигэ профсоюз месткомнарын оруолларын тоҥсу үрдэтэргэ этэ.

ДАКЫЛААТЫ ДЬҮҮЛЭҺИИГЭ бастакынан тылы санэпидстанция кылаабынай араһын солбуйаччы **К. И. Сивцев** ылла.

— Эмп үлэһиттэрэ миэстэлэргэ олохтоох салаалтаны кытары үчүгэй сибээһэ суох үлэлиилэр — диэтэ ыраатар. — Ол түмүгэр киниэ үлэлэрин кэҕэтүүнэ биллэрдик намтыыр, ыытыллар дьаһаллар толоруллуулара быстаарар.

Тыа сирдэригэр сорох эмчиттэр сылы быһа дарааны ферммаларга ыытамматтар, үүтү хаачыстыбатын бэрэбиэркэлэрбэттэр. Оттон сорох сирдэргэ бэрэдуукуйа хаачыстыбата мөлтөбүттэн сепараторнай пууннары ыарыы сыахтарын сабарга тиийэ балаһыанньа үөскүүр. Суоҕу ситиистин үлэһиттэрэ спецтаҥнастарынан толору хаачыллыыллыбаттар, сорох сирдэргэ кирдэхтик туттан олоробуллар. Кыһыны бэрт сэдэхтик үлэлэбит баанньыктар сайыны, дьиэ ордук наадалаах кэмнэ, сабыылаах маллаллар. Биир тыллыан, санитарнай турук мөлтөх, оттон тэлэтэрэн ааас инфекционнай ыарыылар үөдүйэллэр.

Бөлөх 15—20 сыл үлэлээбит сорох ыанньыксыттар ол тухары медицинскэй көрүүнү бэрэ ылыннылар дьаһаччылар. Тыа сирин нэһилиэннэтин медицинскэй көрүүнэн хабыы мөлтөх. Бу итэҕэйи туоратыахха наада.

Болтоҥготоофу, Мэлдьхэйтээҕы ФАП-нар сэбиэдиссэйдэрэ **Р. И. Шабдарова, М. Н. Опулова** медицинскэй саҥаны биллэрэр, биллэрэ, уҥнубуту сорҕуларга дааны кэмиттэн-кэмигэр эмчиттэр семинардарын ыытар туһалаах буолуоҕун эттилэр.

Одьулуун нэһилиэгин Советын исполкомун председателэ **Ф. Р. Софронов** нэһилиэннэҕи былаанныах көрүү-истии мөлтөҕүн, ойуон кинигэтэн медицинскэй специалистар тыа сирдэригэр сылдьыылара сэдэҕин сэмэлээтэ. Дириҥ участактааҕы балыһатын сэбиэдиссэйэ **С. М. Ананьев** бэйэтин этиитигэр хотоҕо үлэлээччилэр үлэлиир үсүлүөбүйаларын туһаарыыга болҕомто ууруллубатыгар, сыстыганнаах ыарыылаахтарын эрэнэрэ нэһилиэннэҕи ортотуттар үлэ ыытыллыбатыгар, Одьулуунаабы профтехучилищеҕа сөптөах үсүлүөбүйа тэриллибэтэҕэ ыччат доруобуйатыгар эхсуулаабар тохтоото.

— Ыраахырдыыны, баанньыгы ыытыгар итэҕэстэр сылдьаллар хаачыллаллара, туоратыллыбаттара туохха да кыһалыллыбат буолуубутун эрэ көрдөрөр, диэтэ Чурапчы орто оскуолатын фельдшера **В. Д. Васильева.** — Олохтоох салаалтаны, общественнай тэриллэлэри кытта биирдэ үлэлээн иэннинэ быстах итэҕэстэри дэбигис туоратан иһэрбит наада.

Хораначчылар үгүстэрэ тиистэрэ ыалдьар. Оттон ойуон кинигэр биир эрэ стоматологтаахпыт. Онон оскуолаларынан сылдьар тиис ыраахан улаатан ситиһиэхха. Оскуолаларга санитарнай дружиннилаалары, эрэ эмчиттэри баламмаһын бэрт улахан суолталаах, маны киэҥник тэнитиэхха. Ойуоннааҕы промкомбинат стандартнайа суоппарталары оҥорорун тохтотуоҕуна.

Дьахталлар ойуоннааҕы советтарын председателин быһыытынан таб. Васильева этиитэ салгыы санитарнай-чэбдигирдэр үлэҕэ дьахталлар ыыттыыларын күүһүрдэргэ, кинилэр сир ахчыгар ааас оскуолаларын, курдуоннаттарын, университеттарын үлэлэтэллэригэр, нэһилиэннэҕэлээх пууннары туһаарыыга, биирдии ыалларынан оҕоруот астарын үүнэрэргэ кыхтиэхтэх ыалдьыттарыгар ыытыллар.

Кытаанах участактааҕы ыалдьыбатын сэбиэдиссэйэ **Р. Я. Саввинова** эмчиттэр үлэлэриэгэр кылаабынайынан оҕолору чирийэн көрүү буоларын, онуоҕун кичэйэрэ, Аммаатааҕы салгыы эмтиир оро санаторийын сэбиэдиссэйэ **Е. М. Собаннова** эмп үлэһиттэриэгэр стажировканы ыытыы, ойуоннааҕы профтехучилищеҕа сөптөах үсүлүөбүйа тэриллибэтэҕэ ыччат доруобуйатыгар эхсуулаабар тохтоото.

Ыраахырдыыны, баанньыгы ыытыгар итэҕэстэр сылдьаллара, туоратыллыбаттара туохха да кыһалыллыбат буолуубутун эрэ көрдөрөр, диэтэ Чурапчы орто оскуолатын фельдшера **В. Д. Васильева.** — Олохтоох салаалтаны, общественнай тэриллэлэри кытта биирдэ үлэлээн иэннинэ быстах итэҕэстэри дэбигис туоратан иһэрбит наада.

Хораначчылар үгүстэрэ тиистэрэ ыалдьар. Оттон ойуон кинигэр биир эрэ стоматологтаахпыт. Онон оскуолаларынан сылдьар тиис ыраахан улаатан ситиһиэхха. Оскуолаларга санитарнай дружиннилаалары, эрэ эмчиттэри баламмаһын бэрт улахан суолталаах, маны киэҥник тэнитиэхха. Ойуоннааҕы промкомбинат стандартнайа суоппарталары оҥорорун тохтотуоҕуна.

Дьахталлар ойуоннааҕы советтарын председателин быһыытынан таб. Васильева этиитэ салгыы санитарнай-чэбдигирдэр үлэҕэ дьахталлар ыыттыыларын күүһүрдэргэ, кинилэр сир ахчыгар ааас оскуолаларын, курдуоннаттарын, университеттарын үлэлэтэллэригэр, нэһилиэннэҕэлээх пууннары туһаарыыга, биирдии ыалларынан оҕоруот астарын үүнэрэргэ кыхтиэхтэх ыалдьыттарыгар ыытыллар.

Кытаанах участактааҕы ыалдьыбатын сэбиэдиссэйэ **Р. Я. Саввинова** эмчиттэр үлэлэриэгэр кылаабынайынан оҕолору чирийэн көрүү буоларын, оҥуоҕун кичэйэрэ, Аммаатааҕы салгыы эмтиир оро санаторийын сэбиэдиссэйэ **Е. М. Собаннова** эмп үлэһиттэриэгэр стажировканы ыытыы, ойуоннааҕы профтехучилищеҕа сөптөах үсүлүөбүйа тэриллибэтэҕэ ыччат доруобуйатыгар эхсуулаабар тохтоото.

Оныгтаах уонна эмиэ эмиэ бирии ыгыгтабылыннан туйаҕар доруобуйа харыстабылын баар көрдөҕүнэ үлэлэтэ В. А. Баранкова Одьулуун ФАП-гар сэбиэдиссэйдиир. Оттон ойуон оҕолорунолог-ойуонна бэйэтин обязанностуттан бөҕөргөтүгэр, Киниэ сылдьар, Киниэ сылдьар, мурун уонна кулгах, мурун уонна кулгах ыарыыларын утары хирургическай кылыыларын ыытар.

Снимокторга: хаачыстан — В. А. БАРАНКОВА уонна М. Ф. ПЛАТОНОВА.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотолара.

Соловьев участактааҕы балыһата ойуон эмтиир учреждениелэрин 1973 сыллааҕы социалистическай куоталаһыыларыгар кыайыылаахтарынан таныллыбыт. Маннык, нэһилиэннэҕэ медицинскэй көмөнү оҥорорун тэнитиэ, санитарнай-чэбдигирдэр үлэ биллэрдик туһуста. Балыһа сэбиэдиссэйинэн доруобуйа харыстабылын түйсүнэ Мария Ивановна Макарова үлэлиир.

СНИМОККА: М. И. МАКАРОВА.

П. СЕДАЛИЩЕВ фотото.

х х х

КӨСТӨРҮҮ КУРДУК, итэҕэстэр, көтүтүүлэр албахтар. Биһиги эмчиттэрбит олору сорунуулаахтык туораталлараҕар, эмтиир-профилактическай, санитарнай-чэбдигирдэр, тэрийэр-методическай үлэни тэрдүттэн туһаналларыгар эрдэбит.

С. ДАНИЛОВ.

Эстрада сулустара

Бу күннэргэ биһиги оройуоммутугар эстрада эдэр сулустара —Наталья ГРАНЕЗНИКОВА уонна Наталья, Олег КИРЮШКИНЛАР ыалдьыттыы сылдьалар.

Берлиигэ буолбут Быччаттар уонна студеннар Бүтүн аан дойдутааҕы X фестивалларын, Москватааҕы V Бүтүн Россиятааҕы эстрада артистарын конкуреталарын лауреаттара, Саха АССР үтүөлээх артиската Наталья Гранезникова сахалыы, нуучча-дыы ырыалара Чурапчы сэлиэнньэтиэҥэ, тыа сирэйдэрэ культурабыт киниэригэр дуоһуна туораһыйдылар.

Талаанныах эдэр ырыаһыыпыт былырыын СССР ыччатын делегациятыгар киирсэн Индокитай дорообуу дойдуларыгар—Лаоска уонна Вьетнамка—гастроллаан кэлбиппит.

Кэргэннии Наталья уонна Олег Кирюшкиннар—эмиэ Быччаттар уонна студеннар Бүтүн аан дойдутааҕы X фестивалларын, V Бүтүн Россиятааҕы эстрада артистарын конкуреталарын лауреаттара. Кинилэр барт үүстүн, күүмэйдэй жанрга пантомимаҕа идэтийбит, маныаха талааннара ураты тахсыбыт штиэнэ кэрэ каскиилээх актердар. Үтүө мөкүү кыайыыта эдэр артистар таптыыр темалара.

...Туттаҕар чаччык диэхха эйэлээх, дьикти шарык Наташа Кирюшкина сценаҕа тахсар. Илиитигэр истиэн салгын шарига үнкүүлүүр, кинилиин тэҥэ олохтон үөрэн көтөр-дайар. Эмискэ күлүгэн (оруолга Олег) ойон кэлэр. Күүһүгэр, сэмэлэмэтигэр эрдэхэ, кини кыысчаатан шарига быдьаан ылар. Онуоха... дьиибэ уларыйыы тахсар: шарик харыс да хамсаабат, сүүс бууттаах таас курдук ыараҕа буола түһэр. Уол бэл сиртэн кыайан хоҥнорбот. Кыысчаан бастаан куттанар, онтон табыллыыбатах атаҕастаччыһан аһыыран барар. Хайдах шаригы кытта истиэнэ, харыстабылланнаах сыбыаннаһары уолга тулуурдаахтык көрдөрөр, онтон бирдэһэ сылыйа кистэли дьэ өйдүүр: шар куһаган саналаах, күүһүлэһиигэ бөрүммэт, үтүө быһыыта эрэ истиэҥ буолар эбитин.

Кореоччулар хараҕарыгар, остуоруйаҕа курдуктуу, сүүрүү, дьэмкэ, образнай, оҥоҥ кимиэхэ барытыгар ойдөөр, эрэлгэ бал, уонна үүстүк суоллар үөдүйэллэр-чувстволар үскүүллэр, саныаалар уларыйаллар. Пантомима средстволарынан, ыраанык эттэхха, сүр кэмчи чуолкай, ойдөбүлээх хамсаныыларынан, актердар биһиэхэ үрдүк чувстволары, саныаалары тыла суох тиэрдэллэр. Кирэшкиннэр бу кэпсэмнит «Көрсүүгэ» диэн сценкалара дьэ маныык.

Оттон киниилэр биһиэхэ үгүөканнаах элбэх пантомималары көрдөрдүлэр, искусство бу эрэкнэс жанрын кытары дириҥник биллиҥиннэрдилэр. Чурапчылар байэбит кыысыыт ооньуутуттан олус диэн өттүнньыбыт.

Биһиги корр.

СИММОКТАРГА: үөһэ—Н. Гранезникова; аллара—Наталья, Олег Кирюшкиннар.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотолара.

Аасыыт падиалэрэ Мтык-Күөл сэлиэнньэтигэр Н. Н. Тарскай бириҥнигэр ааҕаҥ бастыыр ньиҥ көҥүл туттуута күрэхтэҥнэ ыытыллан түмүктэннэ. Бу улаханнык туһулгэрэ кытта 7 оройуоннан 74 бөрөс кэлбит, ол иҥигэр 17 ССРС спордун маастара, 14 маастарга кандидат.

ЗОНА КӨБҮӨРҮГЭР

Биһиигиттэн 11 туттуук баран оройуоннарын чиэһин көмүскэстилэр.

48 кг ыйаанынна биһиэхэлэрэ Валентин Петров, Иннокентий Аммосов икки бастакы эргиирэ ыраас кыайыынан саҕалыыллар. Үһүс эргиирэ бэйэлэрэ көрсөннөр тэҥнэһэн тахсаллар. Онтон салгыы Дмитрий Ючюгаевка В. Петров очконан, И. Аммосов ыраастык хотторонор II—III миэстэҕэ тахсаллар.

52 кг-ка оро спортивнай оскуолатын IX кылаанын үөрэх кэҥчилгэ Михаил Протопопов А. Аристов (Томпо), С. Посельский (Мэҥэ-Хаҥалас) диэн барт чолтох туттууктарга түбэһэн баран хотторгоон, иккис эргиирдэн туораата уонна VIII миэстэ буолла. Манна Илларион Федосеев (Алексеевскай) бастаата.

57 кг-ка Иннокентий Морфуков бастаан Петр Свешниковка (Мэҥэ-Хаҥалас) очконан улаханнык сабырыйтаран хотторбо. Иккиҥин А. Атласовка (Мэҥэ-Хаҥалас) түбэһэр. Опыттаах маастартан туоруур буолла дии олордохпутуна, Кеша чаччы тахсылаахтык тустан очконан кыайар. Онтон аны Томпо маастарын М. Аммосовы, Амма маастарга кандидатын Анатолий Устиновы кыайталаан кореоччулар хайдаллаллар ылла. Финалга К. Луковцевка (Алексеевскай) ыраастык хотторон II миэстэҕэ таҕыста. Оттон П. Свешников сэттис миэстэҕэ тэбилиннэ.

62 кг-ка Иван Неустроев үчүгэйдик саҕаланан баран, кэлин икки маастартан охтон V миэстэҕэ хаалла. Бу ыйаанынна 10 киһиттэн В. Карпов (Амма) бастаны, В. Иванов (Алексеевскай) иккис, И. Григорьев (СГУ) үһүс миэстэлэри ылалыы.

68 кг-ка Станислав Романов бастакы эргиирэ сыыньаннаа, иккиэхэ Н. Семеновы (Уус-Маайа) ыраастык уурда, онтон чемпионнаабыт И. Алексеевы (СГУ) кытта тэҥнэһэн таҕыста. Бу ыалдьан травма ылан салгыы туттартан туораата уонна IV миэстэҕэ хаалларга күһэллиннэ. А. Пахомов (Амма) иккис, Ю. Васильев (Алексеевскай) үһүс биринэстэх миэстэлэннилэр.

74 кг-ка Никон Брызгаев үчүгэйдик түһүннэ. Кини күүстээх маастарга кандидаттары А. Афанасьевы (СГУ) ыраастык, С. Дьячковскайы (Мэҥэ-Хаҥалас), Д. Пахомовы (Амма) очконан кыайталаата. Түмүккэ В. Андросовы (Алексеевскай) кытта тэҥнэҥ диэньыста. Ол сылдьан сэрэтин ылан бинир баллыыран хотторон таҕыста. Хомолтолоох хотторуу! Онон В. Андросов чемпионунан буолла.

82 кг-ка Петр Калачеву кыайар билитин даҕаны хаан да суох өбит. Алексеевскай оройуон маастара И. Григорьев утарсан көрдө да, биһиги киһибит «полумостка» түһэрэн 2 баллы сүүйдэ уонна чемпион аалай диэнтэ чин кэтта.

90 кг ыйаанынна Петр Шестаков совөтох «хоруолуунан» аттыгар Киниэхэ үс киһини ыраастык уурарыгар барыта 4 мүн. 55 сек. эрэ наада буолла. Иккис миэстэни А. Кычкин (Мэҥэ-Хаҥалас), үһүс миэстэни В. Примак (СГУ) ылылар.

100 кг-ка диэри ыйаанынна 7 бөрөстөн Ю. Ларченко (Томпо) бастакы, В. Иванов (СГУ) иккис, С. Брызгалов (Мэҥэ Хаҥалас) үһүс миэстэлэри ылылар. Бу ыйаанынна биһиигиттэн киһи ылыттыбата.

100 кг үөһэ ыйаанныаахтарга Николай Решетников бэйэтин ылаҕар үчүгэйдик түһүннэ. Кини I разрядтаах В. Ксенофонтовы (Мэҥэ Хаҥалас), спорт ветерана П. Охлопкову (Томпо) кытта тэҥнэ-тэҥнэ киириста. Хайалара да бинир да баллы ылбатылар. Онтон Ю. Полонникка (Томпо) киирэн очконан сабырыйтаран туораата. «Урожай» общество чемпиона М. Бысыев (Амма) кини кэннигэр хаалла.

Аасыыт сылдьаахха маныык дьаһанан күрэхтэҥнигэ биһиги хаамаандабыт Хаандыгаҕа тордус миэстэни ылбыта. Быйыл СГУ хаамаандатыгар бинир очконан сабырыттаран үһүскэ тэбилиннэ, Маннайгы — Алексеевскай оройуон хаамаандата.

Кэлин сылларга улаханнык күрэхтэҥнилэргэ биһиги оройуоммут хаамаандата толору составбыкан кыттыбат буолла. Итэ бириҥнэтиэнэн сороөр биһиги бастын спортсменнарбыт сөбүрүү күрэхтэҥнилэргэ барылара буолар. Иккиҥиэн, туттуктар эттэлэриттэн бөрөөдөги кэнэ билигин да таҺаарылла турар.

Е. ФЕОФАНОВ,
хаамаанда представителэ.

Эдэр дуобатчыттар күрэхтэҥнилэрэ

Кулун тутар 8—10 күннэриттэр Чурапчы сэлиэнньэтигэр пионерскай дружиналар дуобакка күрэхтэҥнилэригэр 15 оскуолаттан 50-ча уолаттар уонна кыргыттар кыттыылыылар.

Хаамаандалары икки болоххо араран ооньуутуу түмүлэр маннайгы болоххо Ваня Новгородов, Андрей Никитин уонна Ольга Чепалова гастаантаах Леня Голиков аатынан дружина (интернат-оскуола) хаамаандата бинир да хотторуута суох араллаахтык бастакы миэстэҕэ таҕыста. Иккискэ хатылыылар, үһүскэ кытаанахтар тиэстилэр. Оттон иккис болоххо Гоша Картузов, Афоня Кузьмин, Уля Слепцова гастаантаах болтоҥолор эмиэ бинир да кыайтарыыта суох бастаатылар. Иккискэ мугудайдар, үһүскэ одьуулуунар таҕыстылар.

Кыайыылаах хаамаандалары утарыта ооньуутуу кэннэттэн интернат-оскуола дуобатчыттара, болтоҥолору хотоннор, ЫБСЛКС райкомуун өйдөбүнньүк вымпелынан наҕараадаланнылар. Иккиҥи болтоҥолор, үсүһү хатылыылар ылылар.

Бүтэннэкэ дуоскаларыгар бириистээх миэстэлэргэ тахсыбыт ооньуоччулары мунньан биирдиилээн бастыыр ньиҥ күрэхтэҥнэ ыытыллына. Онно Степа Захаров (Мугудай) бастаан, оройуон чемпионунан буолла. Иккискэ Петя Захаров (Кытаанах), үһүскэ Ваня Новгородов (интернат-оскуола) таҕыстылар.

Оттон кыргыттарга Полина Софронова (Чурапчы аҕыс кылаастаах оскуолата) чемпионнаата, иккиҥи Ольга Чепалова (интернат-оскуола), үсүһү Марианна Тарабукина (Дириҥ) ылылар.

Саасты каникул кэмигэр Якутскайга дуобакка маастар кыттылыылаах республиканскай күрэхтэҥнэ ыытылыа. Онно оройуон чиэһин былырыыҥҥы чемпионнар Володя Барахсанов, Коля Баҕарин уонна быйыл саҥа кыттыыны ылаччылар Полина Софронова, Ольга Чепалова көмүскүөхтэрэ. Хаамаанданы спорт маастара, республика икки тогулааах чемпионо Иван Пинигин эрчийэн, салайан киэлэриэрэ.

П. БАРАХСАНОВ,
күрэхтэҥнии судьуйата.

Радиокомитет отчуоттаата

Саха АССР Министрдэрин Советын радиоҕа уонна телевидениеҕэ биэриилэргэ комитетын бириҥээдэтэ оройуон киниэн олохтоохторугар отчуоттаата.

Бириҥээдэ составыгар баалар: экономика отделыттан В. Г. Хорунова, политическай отделтан Н. Н. Алексеев, литературнай отделтан Саха АССР культуратын уонна үөрэҕэ А. Н. Готовцев, сахалыы тылынан музыкальнай биэриилэр отделыттан Н. М. Желобцов, эдэр ыччаккка уонна оҕоҕо аналлаах биэриилэр отделыттан С. А. Максимов.

Редакциялар үлэлэриэн туһунан старшай редактор С. А. Максимов иннэҥин кэпсээта. Ол кэннэттэн байаарыы редакциялары үлэлэриэн туһунан В. Г. Хорунова уонна Н. М. Желобцов биллиҥиннэрдилэр.

Радиоҕа биэриилэр редакциялары, отчуоттарыы дьүүлэҥнигэ Субуруускай аатынан совхоз Хатылыгаабы отделениетын суоҕуута И. А. Павлов, «Саҥа олох» хаһыат редакциятын үлэлиитэ П. А. Седалищев, ЫБСЛКС райкомун бастакы секретара А. С. Шишигин, оройуоннаабы кыраайы үөрэтэр музей директора, суруйааччы С. Ф. Софронов уонна райсовет исполкомун культурааҕа отделын себиоднисэйэ И. И. Кандинскай байаарыы ааҕааларын эттилэр.

Отчуот кэннэттэн радиокомитет артистарын күүһүнэн улаханнык концерт буолла.

С. ЭВЕРСТОВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

А. Е. Кулаковскай аатынан Чурапчы 1 №-дээх аҕыс кылаастаах оскуолатыгар бастайаннай үлэҕэ

ЗАВХОЗ,
КОЧЕГАР

наадалар. Ким үлэлиэн баҕалаах администрацияны кытта кэлин кэпсэтиҥэргитигэр.

Администрация.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—9-13-95, редакторы солбуйааччы, эпписэкрэтарь—9-14-95, отделлар—9-15-05, уоскай—9-15-05.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 12. Тираж 2000